Број 195. У Новом Саду, у недељу 3. септембра 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Епископ Михајло препоручује се...

У костајничком протопопијату догодило се нешто, што је и веома жалосно и веома „занимљиво“ и веома поучно. Ове године с пролећа, тек се зазеленило лишће, састало се свештенство костајничког протопопијата, да већа о промени изборног реда, за наш народно-црквени сабор. И решило је једногласно, да све треба да остане по старом. Нек народ и даље бира свештеничке посланике као и до сад.

И још зазеленило лишће није почело ни жутити, а свештенство костајничког протопопијата састало се прошле недеље поново да већа о истој ствари. И решило је малом већином гласова, да изборни ред за наш народно црквени сабор треба променути. И да би било и добро и право, да од сад свештеничке посланике не бира више народ, но свештеници.

Што је још до скора било бело, сад је црно, а што је до скора било црно, сад је побелило. И на што се до скора још смешило, против тога се сад стискује песница.

Ама за Бога, та то је све урадио епископ Михајло! Израдио најгрђом претњом, истрагама и злоупотребом свога положаја и чина. Верујемо, баш и да то нико не каже. Та зар је могуће и замислити, да би свештеници тако мало пазили на углед свој, и да би они без велике невоље почели да се окрећу као оно ветрењаче на ветру. Та шта ће мислити народ о њима?!

Не велимо ово, што хоћемо да бранимо свештенство костајничког протопопијата. Наше је уверење, да је и већина исто као и мањина требала да остане код свог образа. Јер како ће да тражи свештеник од народа истрајност и издржљивост у добру, кад тога и сам нема?!

Истина, свештенство је видело баш у последњим данима, срамно и жалосно држање оних, који се ваде за вође народне. Видело је увијање и завијање оних, који су најлакше могли да буду стални. Видело је, где се баш ти батргају час овамо, час онамо, као пијани. Но све то није довољно да оправда најновије држање већине свештенства у костајничком протопопијату... Наши су стари свештеници умирали на олтару, за своје убеђење, а водили су друкчија рачуна о ономе, што им допушта образ и о ономе, што им не допушта.

Но, да пређемо на епископа Михајла и да протумачимо његово држање. С пролећа га видимо, где се не меша. Он не мари ни за кога, само за себе и не ће да помаже патријарху Георгију. Он зна, да патријарх Георгије ствара политичка питања, само да би забашурио своја лична питања. И он, епископ Михајло — ћути.

Свештенство имађаше дакле одрешене руке. И метло је руку на срце, па је стало уз народ; изјавило се против измене изборног реда.

Но од оно доба се јако, веома јако погоршала ствар патријарха Георгија. Много, веома много се говори о октобру, који треба да га — однесе.

Карловачки прота Јеремић осетио је, где му се руши један покровитељ и он тражи другога. Патријарх се љуља, е па живео патријарх — ал други. Поглед му се заустави на епископа Михајла. И он је путем једног професора доказао епископу Михајлу е је време, да ступи у акцију. И епископ Михајло похита, да се препоручи, разуме се, на свој начин. Хоће да покаже, шта он може, кад хоће. Хоће да увери све и свакога о својој енергији и да баш није ни он нико и ништа. Задрмаће свештенством и оно ће заиграти као лутка на дроту...

Ето, то је историја другог свештеничког збора костајничког протопопијата. Но ма како да је текла ствар, народ а и свештенство треба да извуче наук из онога, што се догодило у Костајници. И то наук у питању изборног реда.

И они, који беху до данас слепи, морају прогледати. И морају увидети, шта би било кад би се променио изборни ред, да свештеници бирају свештеничке посланике.

Зар би их бирали? Ено вам костајничког протопопијата. Бирао би их сваки несавесни епископ, бирао би их силом и претњом. И свештенство би било прогањано и дочекало би црних дана, а нит би бирало, нити би помогло себи, ни народу.

А и народ ће од сад још боље знати, шта би значила промена изборног реда. То би значило, ставити свештенство на дан избора под команду епископа. А то није избор...

Истина, можда не би баш сви и увек командовали, али се уредбе морају брнути и о томе, да чак и појединци буду заштићени од злоупотреба — појединаца.

Шта се ради у Босни.

Последице грднијех зулума — које над нама Мусломанима и православним Србима чини Калај и његова влада — јесу, да се ми — а у најновије доба и Срби православни — селимо у туђину, остављамо своје стародревно огњиште и са просјачком торбом о рамену, потуцамо од немила до недрага. Страшни узроци, још страшнијих по нас последица, јесу ови: што нам влада не да нашу вакуфско-меарифску автономију, што нас недужне прогони, што отима наш иметак, — шуме и поља — и на нашем власништву насељава туђе колоније, што нам смета, да на трговачком и обртном пољу напредујемо, што нам на вјеру, образ, поштење и народност напада, а потпомажући шокачко-хрватску најезду и, — напокон, гдје мирно гледа и допушта, да нам свака шуша и сваки импортиран странац грди, вријеђа и оскврњује наше светиње.

Што тражимо вакуфско меарифску автономију, на то нас сили горко искуство, страх и бојазан за наш опстанак, и што се вакуфски иметак троши на све друго, само не у ону сврху, којој је намјењен, јер наша вакуфска добра у цијелој земљи — изузевши Савајево — пропадају, јер наш подмладак остаде „џахил“ (неук) у вјери.

Наша се дјеца у варошима и селима, по улицама безпослена потуцају, расту као дивљач и губе драгоцјено вријеме, док се шокачка одгајају у разним заводима и самостанима, којима влада по 60.000 фор. годишње потпоре даје (н. пр. језуитској гимназији у Травнику).

У травничком котару има повеће исламско село звано Букве, гдје Мусломани немају ни џамије ни мектеба (школе). Године 1899. хтједоше становници овога села саградити себи џамију и затражише од надлежне власти дозволу. Након годину дана добише на своју молбу одговор, да им се не може дозволити градња џамије, јер је земљиште, које су за градиште одабрали, уписано у меру (ерар).

Ето, тако се без разлога одбише оправдани и скромни захтјеви Мусломана у Буквама, али за то се одмах близу тога села у сусједном селу Витезу дозволи градња шокачке цркве и шта више, даде им влада у ту сврху новчану потпомоћ од 25.000

ПОДЛИСТАК

Писма из Пијемонта.

VIII.

Београд, 1. септ.

Има већ неколико дана, како се води огорчена борба у овдашњој штампи око диспозиционог фонда. Управо ја сам се рђаво изразио. Можете ме још и тако разумети, да се та борба води око тога, ко ће пре или дубље да забагља прстима у тај фонд. Нисам то мислио, нити је тако нешто у ствари. Него навалила браћа на нашег великог Цинцарина и доносе откровења, на шта је овај са својим друговима трошио паре, одређене на достојније заступање мајке Србије. Коло води „Н. Дневни Лист“, а до њега се наврстали други. Доктора Владана и његову братију брани јуначки један лист, који је у овај мах без главе. То су „Мале Новине“, којима је глава сада негде у Паризу, Бечу или бог би је знао где. Но ваља признати „Малим Новинама“, да им се ноге, руке и остали удови још добро држе, колика је сила на њих навалила. Како ова ствар поред тако назване „женске опозиције“ београдских отмених госпођа сачињава данас главну бригу овдашњих патриота, реших се, да се о њој и сам добро информишем. Упутише ме неки пријатељи благајнику министарства иностраних дела као надлежном лицу. Но овај ми рече, да он о тој ствари не може ништа говорити, него да се обратим његовом претходнику. Упитах га, како се зове тај господин.

— Кода, управо Никодије — одговори ми овај. — Запитајте ма кога, па ће те га брзо наћи.

Истина не баш брзо, али сам га ипак нашао. Пошто му се представих, отпоче међу нама овај разговор:

— Господине Кодо...

— Нисам ја Кода...

— Пардон, хтедох рећи г. Никодије...

— Нисам ја Никодије...

— Извините, али ваше часно име...

— Никодим-дим-дим-дим, господине мој, то је моје име. Осече се г. Никодим на мене. — Шта желите од мене?

Рекох му, како сам читао у разним листовима о неким врло чудним издатцима из диспозиционог фонда на ручкове дра Владана, на свирке, на цвеће, на ложе, на меблирање итд., па бих рад да ми он као човек, преко чије је руке то све ишло, даде мало обавештења.

— Драге воље ћу то учинити — одговори ми сад г. Никодим. — То је све тако било. Код господина доктора се јело и пило, код њега се свирало и играло, он је волео позориште и као министар-председник морао је имати своју ложу и само се по себи разуме да се то морало плаћати из државне касе, јер је довољно жртве већ било од господина, што се пун пожртвовања латио неблагодарне улоге да изведе Србију на селамет. И то је управо багатела била од неких 14—15 хиљада. Видиш ти то цебрака! Онакав човек да им министрује ваљда за љубав њихових црних очију. Износе тајне на пазар, брукају Србију, срам их било! Нека изнесу, господине мој, све на тапет, хе хе-хе! Има тамо и подрукчијих ствари!

— Мислите лечење очију г. Нагасаке? — упитах ја.

— Ситница, ситница је то. Четир-пет хиљада за очи онаквог ђиде. Од његових је очију зависила српска просвета, зависило хоће ли наш подмладак остати у вечитој тами.

— А оно, што је г. Генчић придигао 60.000 динара?

— То је, господине мој, његов таст позајмио Србији за једну патриотску државну

фор., премда су Шокци на том истом месту имали сасма солидну цркву, коју срушише и сад овога љета отпочеше бољу и велебнију градити. На даље, код Травника у општини Долац поклони ерар Шокцима земљиште, звано Бризик у површини од 25—30 дунуша — бајаги — за гробље, а управа жупне цркве у Долцу огради то земљиште и употријеби за ливаду, јер им за ино и не треба, кад већ имају своје старо и врло пространо гробље.

Исто је тако поклонио ерар огромне просторе земљишта у сред вароши Травника језуитима, који с тиме, што посједнуше то земљиште учинише велику штету и самој вароши, јер сада нема ни једног пространијег трга ни пијаце у чаршији, те је пазарним даном велика тјешкоба, а због тога још већа нечистоћа у самом граду.

У Варцар-вакуфском котару има село Власиње, у којему има до 100 кућа исламскијех, па ипак у томе селу нема ни џамије ни мектеба. — Та ко би их свију набројио!

Има у Босни и Херцеговини 300 села гдје Мусломани живе, па немају ни богомоље, ни хоџе (свештеника) ни школе.

У Модричу (код Градачца) умрје неке године хоџа, а Мусломани из ове паланке замолише владу и средишњу вакуфску управу у Сарајеву да им именује другог хоџу, који би био плаћен из вакуфско меарифске закладе. На ријешење своје молбе чекаше равно 3 године и немадоше хоџе, да им дјецу у вјери обучава, ради чега многа дјечица остадоше неука. После три године одговорише им, послати хоџу, али да га они (сељани) морају плаћати; а не вакуфско-меарифска заклада, с којим се одговором дакако морадоше задовољити.

У Бос. Новом наговори сама област Мусломане, да оборе стару селатин џамију па да на њено мјесто начине бољу (да се тим уљепша варош) обећавши им, да ће им влада дати — а тако исто и средишња вакуфска управа, по заповједи владиној — новчану припомоћ. Кад новљани преклањске године почеше градити џамију и поискаше од владе помоћ, она им посла свега 450 фор., словом четир стотине и педесет, а средишња вакуфска управа једва даде 500 фор. т. ј. пет стотина, свега 950 фор., за коју се своту не може ни добра штала начинити, а камо ли џамија, за коју окружна област изради пројект и прорачун од 15.000 фор.

Дакле, не преостаде друго новским Мусломанима, него, да од своје сиротиње устину и да сами џамију, коју су започели саграде. Кад је већ џамија била готова, онда им дозначи влада накнадну припомоћ од 1000 фор., али им кот. предстојник Редвиц рече, да ни те новце не могу прије мјесеца јануара године 1900. дигнути. Кад у јануару о. г. поискаше Мусломани дозначену припомоћ, онда им изјави предстојник, да им је ту припомоћ влада отказала за то, што су ступили у опозицију и што су се придружили Муфти еф. Џабићу.

У селу Бркој (код Брчког) почеше ове године Мусломани градити џамију и поискаше од вакуфа и владе новчану припомоћ. Влада и вакуф не хтједоше дати никакве помоћи, него кад ономадне довршише џамију, онда ка отворењу исте, дође окружни предстојник Фоглар и изразивши — бајаги — своје задовољство за сагрђењу џамију, извади 600 фор. и рече, да им је то послао Калај, као накнадну припомоћ, али Мусломани одговорише, да они сада не требају помоћи, пошто су џамију довршили.

Но међу тим туде бијаше присутан и познати „Хубе-кадија“ Дубина, највећи исламски одрод и владина улизица, и наговори имама исте џамије, да те новце прими; што овај и против народне воље учини.

У исто вријеме на тој џамији бијаше извјешен вјерски зелени барјак, за који одмах поменути Дубина и началник из Брчког Мујо Мехмедовић, такођер познати владин шпион, наредише, да се тај барјак скине, или да се узањ још извјеши „хрватски“ барјак. Пошто сељаци не познају „хрвацког барјака“, то се покори оној првој заповиједи, т. ј. скинише вјерски барјак, јер им запријетише, да ће бити сви похапшени.

У Сарајеву је „Ферхадија“ џамија близу „Хотел Европе“, па има већ више година, како се слуге и келнери истога хотела, сваки пут, — кад мујезин езан окујише на минари — изругавају и одоздол пљују и вичу, а сад 27. јула почеше се тако дерати на мујезина, псујући свеца и Бога, да мујезин не могаше молитве обавити, него сиђе са минаре (торња) и упути се „Резил-улеми“ да му за тај случај пријави. Јест, али Азабагић — већ по његовом обичају — не бијаше у званију.

Послије неколико дана дође Азабагић, и мујезин му пријави да више није могуће езани — мухамедије окујисати, јер толико из хотела вичу и псују, да се сносити не може. „Резил-улема“ му одговори, да је то ствар полиције, а не његова, те нека иде полицији пријавити.

Мујезин оде и пријави градоначалнику Незиру Шкаљи, али и тамо не нађе помоћи, и тако ствар заспа.

Оволико износимо за сада, а побринућемо се да и у будуће о запостављању наших вјерско-школских установа изнесемо.

Сарајево, 10. септембра 1900.

Ехли-Ислам.

ствар у моменту, кад је држава била „шворц“ и место да му се за то певају оде од тринаест пречага, оно се сад његов зет гадно опорочава. Генчић је, пријатељу мој, злато од човека.

— Знам, знам, пожурих се да га стишам.

— Читао сам лане у „Московским Вједомостима“, како је некад купио од московских купеца неке рубље за борбу против Хаџије и кренуо неку руску робу, да оживи трговину између Србије и Русије. Оно, истина, он им не даде рачуна ни о једном ни о другом, али извесно није имао каде од силних државних послова. Него није ли г. Генчић осим оног патриотског бона још коју црквицу . . .

— Па знате ли ви, господине, о чему је и о коме је све морао г. Генчић да води бригу. Ту се нису могле паре штедити.

— А зашто је управо диспозициони фонд, ако смем питати?

— Да се потроши.

— И он је потрошен?

— Потрошен! Потрошен до кршене паре.

— А шта ће сад ови грешници, што на владу дођоше?

— Шта се то нас тиче! Нек отворе кредит за идућу годину, па готова посла.

Тако се сврши ова моја информациона посета код г. Никодима и како више ни шта не могох сазнати, јављам за овај мах и оволико.

Пијемонтез.

Политички преглед.

Писмо владареве кабинетске канцеларије упућено на католичког арцибискупа сарајевског Штадлера. Владарева кабинетска канцеларија упутила је оваково писмо на арцибискупа Штадлера: „Међу опширним извештајима о католичком конгресу, који је недавно био у Загребу, налази се у новинама и вест, да је Ваша Милост на банкету, што је био после конгреса, у ватреном говору свом изразила жељу, да се што пре уједини Босна с Хрватском. Како је ово питање чисто политичко, те је далеко од Вашег светог позива, и како решење његово спада само у делокруг одређених световних чиниоца, а нарочито и у првој линији је у сувреном праву Његова Величанства, нашег узвишеног господара, то би добро било, кад би она напред наведена вест потицала из неспоразума и да Ваша Милост није ни изговорила оне речи. Но ако је у пркос томе ипак истина, то по налогу са највишег места, морам Вашој Милости објавити озбиљну опомену и тврду наду Његова Величанства, нашег најмилостивијег господара, да ће се Ваша Милост у будуће уздржавати од политичких питања како у својим изјавама, тако и у својим делима“. — Уз ово јавља се са званичне стране још и ово: „Писмо на арцибискупа сарајевског, написано је на изричну заповест владареву. Сви мисаони политички кругови познају добре жеље Његова Величанства према Хрватској, што се види и из овог писма, које је управљено само против великохрватских агитатора, чији су покушаји за стварање државноправног, преврата само утопије, које негодује сваки верни поданих хрватске државе. Краљ, као највиши чувар устава, осетио се побуђеним, да поводом најновије демонстрације арцибискупа Штадлера стера у границе оне аспирације, које руше унутрашњи мир и које могу да изазову у иноземству неспоразумљење према намерама круговa који државом управљају“.

Спор између Румуније и Бугарске. Румунски министар председник Карп изјавио је, да за Румунску непостоји никакав бугарски конфликт и никакав повод за наоружање. Румунија је известила силе о опасном ровењу и раду револуционарне мађедонске пропаганде и оставила им је да оне учине даље кораке. Ако Бугарска не буде казнила злочине, које су бугарски револуционари по Бугарској починили, Румунија ће бранити мир и сигурност своје земље тиме, што ће предузети строге пограничне и полицијске мере, против доласка Бугара у Румунију, да се у њој настане. Међутим је извршен још један злочин, који може лако довести до нових и озбиљних заплета између Румуније Бугарске. Румунски листови јављају, да је једна румунска стража поубијана од бугарске пограничне страже. Касније се испоставило да је ова вест само у толико истинита, што је један бугарски лађар убио једног румунског пограничног војника. Бугарски листови се бране тиме, да то убиство није извршио један бугарски војник, пошто је румунски војник убијен сачмом, а не куглом из војничке пушке. — Из Букурешта јављају, да је румунски министар рата извештен у четвртак од команданта 8. ловачког батаљона у Црној Води, да је са бугарске границе опаљена пушка и да је куршум убио војника Димитрију Албулеца, кад је један официр једном компанијом хтео да промени пограничну стражу. Ратни министар је изаслао посебну комисију да у овој ствари води истрагу. Наредба о мобилизовању, која је плакатирана по улицама, узбунила је духове у највећем степену, тим више, што се за извесно тврди, да је румунски заступник опозван из Софије. Са свим поуздано се тврди, да је активна дивизија, што се налази сад у Добручи, појачана регементом артиљерије и регементом женијских трупа. У среду су предузете биле силне преметачине и при том је ухапшен саучесник Димитровљев при убиству Михајлеана. Овај је баш писао био писмо, кад му је дошла полиција. Стога покуша да прогута писмо, па и учини то, те само један мали делић уграби полиција.

Рат између Кине и удружених сила.

Како најновије вести јављају, руска влада је послала Ли Хунг-Чангу ултиматум. У том свом ултиматуму тражи руска влада: да кинески цар опет сам предузме власт у своје руке, да се побрине, да се одмах затворе и казне принц Туан и остале боксерске вође, и да искључи уплив царичин у управи земље. Ли-Хунг Чанг је са своје стране изјавио, да само први услов може примити, а остале не, с тога је и одложио свој пут за Пекинг, и остаће у Шангхају. Енглески и немачки листови желе, да се ова вест покаже истинитом, и мисле да би Русија онда одустала од свога првога предлога и оставила своју војску у Пекингу.

У Вашингтону су тога мишљења, да ће се међу велесилама постићи споразум. Одредиће се заједнички комесари, који ће установити, како да се добије задовољштина од Кине због почињених злочина над странцима, и то мирним путем. Не буде ли се то пак постигло, Америка ће на своју руку одредити своје комесаре,

који ће са кинеским комесарима ступити у преговоре.

Из Петрограда јављају, да је руски брод „Димитриј Донској“ отпловио са породицом руског посланика Гирса из пристаништа Тануа и стигао већ у Ногасаку.

Из Шангхаја јављају, да је једно јако одељење боксера напало на Киаочау но да је после жестоке борбе одбијено. — Друга једна вест јавља, да Кинези прикупљају велику војску у западним провинцијама. Гатерски генерал Чанг-Кенг наименован је за врховног заповедника ове војске као и војске у Печиги да би се одупро очекиваном нападају Руса.

Рат између Енглеске и Транзвала

Енглески листови се много баве са седим председником Кригером. Износе га као затуцаног непријатеља Енглеске, који је свим силама и упорно радио на томс, да скрха енглеску превласт у јужној Африци, и на рушевинама енглеских колонија о снује јужно-афричку републику под пре власти холандских представника. Износе, како је Кригер лукаво удесио, да је од подпретседника „некадање“ транзвалске републике узео шесто-месечни допуст. Вели, да је и сам Кригер уверен, да се више вратити неће у своју домовину, осим ако му Енглеска дозволи. Највише их пак боле што је однео собом и државну архиву, коју би Енглези тако радо хтели да виде у својим шакама, кад већ нису могли њега, Кригера, да заробе.

Енглески листови јављају још, како је Кригер из Лоренцо Маркезе брзојавно позвао своју жену да к њему дође. Но да је она одговорила, како је болесна и не може да се одазове његову позиву.

Из Лоренцо Маркезе стигла је у Лондон још једна вест, како се тамо поговара, да је генерал Бота положио оставку на главном заповедништу бурске војске, и да је на његово место постављен Вилјзен.

Међутим најновија вест из Лоренцо Маркезе јавља, како је Кригер дао оставку на председништву Транзвала. Но међутим остао је и на даље члан извршног одбора, који је узео себи шесто-месечни допуст. Кригер је још изјавио, да својим путовањем у Европу, хоће да спасе слободу Бура.

Из Преторије јављају, да је лорд Робертс прогласио изнимно стање над целим Транзвалом.

Како најновије вести са бојишта јављају, генерал Френш заплетен је у крваву борбу. Генерал Хутон похитао је Френшу у помоћ.

Вести из места и са стране.

Освећење цркве у Сантову. Пре неки дан био је наш прота у Н. Саду код г. епископа у ствари освећења сантовачке цркве. Г. епископ је одредио дан освећења и то у недељу 17. септембра по српском. Уједно је г. епископ обећао да ће и он доћи да освети цркву. Из Сомбора се многи спремају да на дан освећења оду у Сантово те да буду учесници, тог историјског догађаја српског. Ратарско певачко друштво ће такођер изаћи те тамо увеличати како св. литургију тако и после подне. Добро би било, да се на тај дан што више нас искупимо те брацки проведемо.

Читуља. Каролина Матић рођ. Екмецић, жена професора срп. вел. гимназије новосадске г. Андрије М. Матића, преминула је јуче у петак 1. (14.) септембра о. г. у пет сати ујутру након кратког али тешког боловања у 37. години свога живота. Тело покојнице опојано је у св. саборној цркви данас у суботу дне 2. (15.) септембра о. г. у 4 сата после подне а затим сахрањено на алмашком гробљу у породичној костурници. Лака јој црна земља и вечан спомен!

Кнез Фердинанд у Гомиру. Како „Мађарорсаг“ јавља, бугарски кнез Фердинанд провео је од 25. августа до 10. септембра п. н. у пустамезеском ловачком дворцу у гомирској жупанији. Дворац овај налази се у сред прашуме и удаљен је два сата од ледене пећине. Кнез Фердинанд живео је ту сасвим повучено, само што је дневно 80—100 телеграма отправљао. Кашавска поштанска и телеграфска дирекција одаслала је тамо два највештија чиновника и ставила их му на расположење. У пратњи кнежевој беху врховни дворски церемонијал Боланов, дворски саветник др. Флајшман и дворски лекар др. Клапецка као и више телесних гардиста. Ове гардисте беху све стасити словачки момци из Хелпе и Сумјада у гомирској жупанији, они су кнеза бодро чували и дању и ноћу, јер се јако говорило да су анархисте сновале заверу да кнеза убију. Са пуним пушкама стајали су увек пред врати кнежевих одаја.

Штросмајер — кардинал. „Аграмер Тагблат“ јавља, да ће ђаковачки бискуп Штросмајер бити именован од папе за кардинала. Међу тим у политичким круговима јако сумњају у истинитост ове вести.

Мучки нападај. Пештански листови доносе из Београда ову вест: У Зајечару је Сава Генчић, брат бившег министра унутарњих послова мучки напао тамошњег угледног грађана Михајла Бошковића и тешко га обранио. Михајло се сав у крви огрезао срушио на земљу. Михајло је сутра-дан требао да буде главни сведок у процесу, који је покренут против браће Генчића, због крijумчарења са воловима.

Париска светска изложба. Како из Париза јављају, наступили су дани да је изложба увек препуна света. Прошле недеље посетило је изложбу 600.381 особа, дочим је 1889. год. на изложби тог дана било само 344.027 особа. И у винценском парку, који се сматра као продужење изложбе, а где је изложено грожђе, воће, дивљач и тице, било је тога дана преко сто хиљада душа. У конгресној палати држе се сада пет конгреса и то: о народносним традицијама, удружења проналазача, светска друштва за н родну наставу, удружења земљеделска и трамвајска. Особиту пажњу привлачи конгрес о народносним традицијама, а нарочито фонографска збирка Вулетића Вукасовића: песме тугованке српских жена.

Белгијско женскиње као бирач. Из Брисла јављају, да су сада и клерикали узели у свој програм тачку о бирачком праву женскиња. До сад су ову ствар заступале белгијске социјалисте, а сад се тога латише и клерикали, јер осетише своју слабост, па би да их женскиње при изборима испомогне. Велики део женскиња је католичке вере, те се клерикали надају да ће се број њихових присталица женскињем удвостручити. Чим клерикали буду објавили ову своју одлуку, социјалисте ће на мах да бришу из свог програма тачку о женском бирачком праву и радиће на томе, да се збрише пропорцијонално бирање.

Одсекла му главу. Пред митровачким судом била је ово дана главна расправа против Смиљане Хаџић, која је оптужена, да је одсекла главу своме мужу док је овај још спавао. Смиљанин муж Сима Хаџић био је по занату ковач, и Смиљана је с њим живела пуне 23 годнне у најлепшем споразуму. Но тада је почео Сима да је гони љубомором и претио је чак, да је убије. Смиљана му је за тим одсекла главу једне ноћи кад је био у дубоком сну. Суд је прогласио Смиљану кривом и осудио је на 5 година тешке тамнице.

Жаљење гостионичара. Будимски гостионичари послали су престоничком магистрату жалбу, што пиваре не дају онолико пива својим муштеријама, колико би у бурадма требало да има. Тако у бурадма, од 25 литара има само 21, а највише 22 литре, те гостионичар добива тако увек по 3—4 литре пива мање, но што наплати. А што је то тако поред свег тога, што су бурад званично баждарена, долази отуд, што у пиварама често оправљају бурад, те је при свакој таквој преоправци у бурету, све то мања садржина. Још се жале гостионичари, да им радње и онако све слабије раде, па не би требали и пивари да их закидају. Беспристрасна публика међу тим даје за право гостионичарима, што се жале на ову можда и не намерну злоупотребу. Али захтева и од гостионичара, да ни ови не закидају своје госте при точењу вина или пива, да не дају наиме у чашама за пиво велики порт, а и у чаше за вино, да сипају вино до потеза. Па онда се тужи још престоничка публика, да пије најскупље, а међу тим најрђавије пиво, јер због скупоће ово има слабу прођу. Што се тиче ваљаности пива публика новосадска не би имала разлога да се тужи овако као будимпештанска, јер у многим локалима нашим има прилично добра, али што се тиче скупоће и великих портова, о том нема сумње, да су наши неки гостионичари превазишли своје будимпештанске колеге. О ваљаности пак вина, да и не говоримо у Новоме Саду, јер га овде чиста и добра готово по гостионицама и нема. Да би пак гостионичари будимпештански имали већу корист од свога рада, препоручује им тамошња публика — солидитет, који је данас свугде, па и у гостионицама јамство за трајан успех. Ово би пак и многи наши гостионичари требали да имају на уму.

Драгоцен проналазак. Из Рима јављају, да је при ископавању форума нађена мраморна глава и тело једног коња. Проналаску овом приписује се велика вредност и тврди се да је из другог столећа пре Христова рођења.

Сеоска јунакиња. У једном селу државе Мен, у сев. Америци, показала је једна сеоска лепотица необичну одважност. Једно мануфактурно друштво подигло је пре неколико седмица гвоздени димњак на 126 стопа у висину. Кад је димњак био готов, расписали су пола у шали награду од пет долара у злату за оног, који се успужа до врха. Ни један од младића не усуди се одважити на то дело. Кад ал једног дана пријави се осамнаестогодишња лепа ћерка једне удовице с изјавом, да ће она да се успужа на врх димњака. У утаначено време дође одважна лепотица у краткој сукњи и лати се гвоздених лествица, што су биле на димњаку, а које беху једва осам палаца широке. Пола села је гледало, тако рећи не дишући, на сваки покрет одважне девојке. Али ова као каква мачка ступаше са пречаге на пречагу, и за неколико минута стиже на врх димњака. Поносито седе на ивицу од димњака и махаше махрамом на гледаоце. Кад је са свог опасног седишта промотрила целу околину и небесну висину, она се вешто стаде силазити доле. И најзад срећно сиђе доле, те зажарених образа посред урнебесног клицања узе златни новац, који јој је пружио деловођа радње.

Сумњиви благајник. Бечки „Екстраблат“ доноси овај сувремени виц: Шеф једне бечке велике банкарске куће, беше поверљиво упозорен, да његов дугогодишњи главни благајник, у којем је он имао неограничено поверење и кроз чије руке пролазе велике своте, троши више, но што би могао према својој плати. — Па шта ради? — питао је забринуто банкар, — вози ли се на фијакеру? — Не. — Коцка ли се? — Не. — Издржава ли можда какву трошаниницу? — Не. — Па шта ради, за име бога? — Ложи своје пећи угљем.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 2. септембра.

Београд. Званичне „Српске Новине“ доносе званичан исказ и тачне цифре на шта је трошен диспозициони фонд. За последње три године излази, да је др. Владан Ђорђевић плаћао себи ложу у позоришту, оправљао башту и меблирао се из диспозиционог фонда. Исто тако плаћао је одатле ручкове, које је држао код своје куће. Даље је утврђено да има неколико признаница „на рачун трошкова око атентата“ у износу од близу 100 хиљада динара. Необично упада у очи одкуда долази диспозициони фонд (који иде на достојније заступање земље) да троши тако огромне суме на „рачун трошкова око атентата“, кад се на то трошило јавно из буџета министарства правде. Међу београдским грађанством постоји једнодушна мисао, да су ти „тајни трошкови“ око атентата трошени на то, да се приреди атентат и да се врбују лажни сведоци. (И они несретни људи још увек чаме у тамници пр. ур. „Заставе“.) Званичне новине веле на крају: „Исправност ових издавања из кредита на достојније заступање (диспозиционог фонда) оделиће се надлежним путем, и ако се докаже злоупотреба, поступиће се по закону.“

Београд. Званичне новине доносе више указа. Једним се поставља др. Миша Вујић за посланика у Паризу, а Коста Христић, досадањи посланик у Риму постављен је за посланика у Бечу.

Беч. Највиши суд одбио је ништавну жалбу др. Живнија уредника „Парламентера“ и осудио га је на 6 месеци тешке тамнице. Живни је данас наступио затвор.

Трговина.

НОВИ САД, 2. септ. 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·——— н. Пшеница средња фор. 6·50—80 н. Пшеница лакша роба фор. 6·20—30 н. Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·20—30 н. Зоб фор. 4·60—80 новч. Кукуруз у зрну фор. —·— стари фор. 6·30—50 —— нови у клипови фор. ———

Маст 52 фор. Сланина сува 52 фор. дебела пањена 54 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	33—34 нов.	живе
„ средњи . .	31—32 нов.	мере
„ лаки . . .	28—30 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	30—32 нов.	по клгр.
Јагњци	———	фор по пару.
Овци .	8—16	фор. по пару.

ПРЕКОСАВСКИМ
МЕСАРИМА.

Дајем на знање, да имам један леп сазидан месарски дућан на краљевом тргу у Београду на продају из слободне руке. Услови су врло повољни. Ко би био вољан ову радњу упражњавати, нека се обрати на долеподписаног.

475 1—6 **Богољуб Росулек.**

ПРОДАЈА ШТАМПАРИЈЕ

Једна добро уређена штампарија продаје се уз **повољне услове.**

Упитати се у администрацији „Заставе“. 478 1—3

МИША НИКОЛИЋ
У ИНЂИЈИ

треба неколико филијалиста, који разуму мануфактуру, гвожђару и памук, те имају јамчевину од 200 фор. или 400 фор. Ожењени имају првенство. Увети врло повољни; тражи се добра квалификација. 477 1—3

Зашто толика подражавања?

Зато што је прави Ајзенштетеров

LINOLEUM FUSSBODEN EMAIL

регистрована заштитна марка *„Eiserner-Ritter“* најбољи и најистрајнији лак за *мекани патос и кухињски намештај*, којег свако сам мазати може.

Ајзенштетеров Линолеум емајл за патос

суши се за један сат, имаде ванредан сјај и досад ненадмашиму трајност. У бојама бр. 1. је жуто-мрко, бр. 2. загасито-мрко и бр. 3. мехагони-мрко. Услед великог распростирања наш се

Линолеум емајл за патос

под разним сличним именима, а разним невредимим подражавањима у трговини износи. *Сваки нека дакле изрично тражи Ајзенштетеров* „Linoleum Fussboden Email“ *са регистрираном заштитном марком* „Eiserner Ritter“.

Lack und Farbenfabrik
Gebrüder Eisenstädter
Wien.

Главно стовариште у Новом Саду: код **Стојановића и Радовановића.** 457 1—12

Сензациона новина!

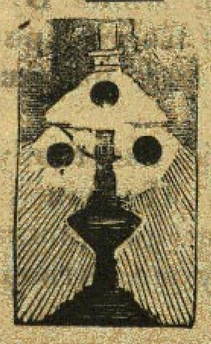

Жижак-Сијалица за петролеј
„Pittner“.

Ваљаности тог жишка јесу: На сваној лампи може се у пречнику 4 сантиметера наместити. Руковање и састав најпростији. Без мане, **без чађи, без мириса** и **без опасности гори, даје чисто белу светлост** од 80 свећа **јачине.** За 15—16 сати горива треба једна литра најобичнијег петролеја, по томе је **највећа штедња при највећем ефекту.** Проспекти бадава се шаљу без трошка

ALFRED LENNER, WIEN,
VII. Schottenfeldgasse Nr. 56 473 1—16

ЧОКОЛАДА
SUCHARD

СВЕТСКА ИЗЛОЖБА У ПАРИЗУ 1900.

545 30—

■ GRAND PRIX ■

Највеће одликовање.

Кућевно средство, без којег не треба бити.
Законом рег. заштитна марка.

Свака породица треба да има

Брзо и сигурно дејствује

Један веран опис. **Тајна једног старог човека,** разашиље се бадава, кад се у напред пошље 10 потура за поштарину.

ненадмашимо чудновато дејствујући, хиљаду пута опробани Фелеров

ELSA-FLUID

(од санитетске власти испитано и одобрено), који код свију унутарњих и спољних болести помаже. — Тако код: **грознице, пробадања, севотина, рематизма, кашља,**

Одавна би већ био умро, да нисам употребљавао славни Фелеров „Elsa-Fluid“ овоме леку имам благодарити за свој живот“, тако пише Rácz Zsigmond, Földes.

кијавице, болести стомака, прелива, грудо- главо- и зубобоље, муке, слабости, окобоље итд. итд. брзо и сигурно лечи. ЦЕНА је: за 12 флашица са упутством **5 круна, 24 флашице 8·60 круна, 48 флашица 16 круна.** Без трошка поштанским поузећем или по претходној пошиљци новаца разашиље једини произвођач:

EUGEN V. FELLER
APOTHEKER ZUR „HEILIGEN DREIFALTIGKEIT“ IN STUBICA № 135.
(загребачка жупанија)

„Сваком ћу рећи и писати, да ми је само „Elsa-Fluid“ живот мој спасао“, пише ifj. H. Szabó István, Pakozd.

Најтоплије се сваком препоручује
ФЕЛЕРОВЕ
РАБАРБЕР-ПИЛУЛЕ
са заштитном марком „ЕЛЗА“. Дејствују сигурно и без бола, код хрђавог желудца, болести стомака, затвора, гљиста, код слабокрвности, жутице итд. и других болести.

Једна врло занимљива прича из живота. **Тајна једног старог човека,** разашиље се бадава, кад се напред пошље 0 пот. за поштарину.

Један савијутак (6 кутија) са упутством са плаћеном поштарином 4 круне.

Главна стоваришта у Будимпешти у апотекама: Török József. Király-u. 12. — **Zoltán Béa,** N. Korona-u. 23

Чудновати дејствујући лек.

176 20—20

ШТАЈЕРСКИ

ЛОДЕН

за одела
за огртаче
за хавеложе
за спортодела
за ватрогасце
за ливреје

СВЕ ЧИСТА ВУНА.

Најмодернијих и најбољих квалитета

ЧОХАНИХ ШТОФОВА
■ ЗА МУШКА ОДЕЛА. ■

Највеће стовариште штофова за **КАПУТЕ ЗИМСКЕ**

Црних и плавих **Камгарнова, Шевиота** од **3 кр.** па на више.

Мустре бесплатно.

Чохано оделење фирме **KASTNER & ÖHLER, GRAZ.**
1—13 474

ДВА ШЕГРТА

потребујем за моју шпецерајску и материјалну трговину. Првенство имају они, који су вични језицима немачким и мађарским. Ступање одма.

2 2 452 **Јован Јаснић.**

Хемијски завод крал. угар. универзитета:

KRISTÁLY.

Планински извор

СВ ЛУКИНОГ КУПАТИЛА
У БУДИМПЕШТИ

јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и ресторацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:

20—25 324 код г. г.

Стојановића и Радовановића,
шпецерајској и деликатесној трговини

За **15** круна — За **15** круна

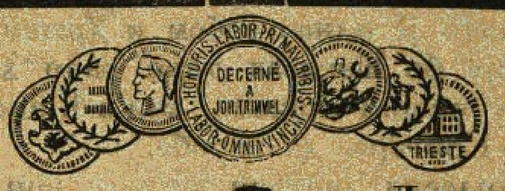

Дивот-ХАРМОНИКА

са 10-троструким оргљским челичним гласовима, са челичним меховима, укупно 72 челична језика.

Дивот-ХАРМОНИКА

са 10-двоструким челичним гласовима, са челичним меховима, укупно 25 челични језика.

За самоуке школа кошта 25 новч.

Отправљање уз гаранцију најтачније се извршава уз поузеће или за готов новац унапред. **Дворедних** са 19 двоструких челичних гласова, 6 јаких басова и иначе као горе речено од **20, 30, 40 круна** и више, а са **три реда** кроматичних, најбоље што се замислити даје код фирме, која је прослављена и која већ 30 година постоји и трговачки протоколирана

Johann N. Trimmel,
Harmonika-Erzeuger, Wien, VII/3, Kaiserstr. 74.

Карте дописнице за Аустрију наплаћују се са 5 потура.

Илустроване каталоге бесплатно. Школа за учење на дво- и тороредним хармоникама, као и кроматичним за **3 круне** и **3 круне 60 пот.** При купу једне хармонике рачунам за школу полу цене. Флауте, виолине, цитре, гитаре, стројеви за свирање, албуми са музиком, пивске боце итд. итд. увек у највећем избору може се добити. 1 8—12

ВАЖНО ЗА ДОМАЋИЦЕ!

Милијуни жи ота падају као жртва разним болестима, (већином до туберкуле), старим начином кљукања живине. Тако исто и живина ужасно пати, врло слабо и споро успева, а већином пропада старим начином кљукања.

На о нову племените идеје и рада „Друштва за заштиту животиња“ направили смо, и у многим европским државама патентирали справу, којом се заштићава здравље човечије, здравље живине, а много се брже, лакше и чистије кљука и **услед тога гоји.**

Уз справу ће бити приложено упутство, а да сваком буде јасно и појмљиво, наводићемо стари начин гојења и кљукања живине, објашњивати мане и непрактичности његове, па онда додавати нов и практичан начин.

Још с овом справом заштићава се живина од ужасних болова и мрцварења досадањим начином **клања.** Овом справом и њеном употребом при клању добијамо здраво и чисто месо.

Са нашим упутством моћи ће свака кућа, без разлике, лако ову врло корисну кућевну економију, а ко хоће и трговину водити.

С поштовањем

476 1—3 **Шоман и Душановић.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.